

EUROOPA KOHTU OTSUS

28. JUUNI 1977*

1. Asutamisvabadus – Piirangud – Kaotamine – Üleminekuperiood – Tähtaja möödumine – Kodanikega võrdse kohtlemise põhimõte – Vahetu mõju

(EMÜ asutamislepingu artikkel 7, artikli 8 lõige 7 ja artikkel 52)

2. Asutamisvabadus – Uued liikmesriigid – Piirangud – Kaotamine - Jõustumine

(EMÜ asutamislepingu artikkel 52)

3. Asutamisvabadus – Juurdepääs teatavatele kutsealadele – Kvalifikatsioonitunnistuste nõue – Kaotamine – Nõukogu direktiivid – Puudumine – Asutamisvabaduse kasu eitamine – Lubamatu

(EMÜ asutamislepingu artikkel 52, artikli 57 lõige 1)

Kohtuasjas 11/77,

mille esemeks on EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Tribunal administratif, Paris, esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Richard Hugh Patrick

ja

Le Ministre des Affaires Culturelles (kultuuriminister),

eelotsust EMÜ asutamislepingu artiklite 52-54 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president H. Kutscher, kodade esimehed A. M. Donner ja P. Pescatore, kohtunikud J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, G. Bosco ja A. Touffait,

kohtujurist: H. Mayras,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1. Tribunal administratif, Paris, esitas Euroopa Kohtule 3. jaanuari 1977. aasta määrusega, mis saabus kohtukantseleisse 25. jaanuaril 1977, küsimuse EMÜ asutamislepingu asutamisõigust käsitlevate artiklite 52–54 tõlgendamise kohta.

2. Küsimus esitati seoses vaidlusega Prantsusmaa kultuuriministri ja Briti alama vahel, kes omas Ühendkuningriigi Architectural Association'i väljastatud arhitekti kutsetunnistust ja kes taotles 1973. aasta alguses luba praktiseerida arhitektina Prantsusmaal.

3. Prantsusmaa 31. detsembri 1940. aasta seaduse, mis käsitleb arhitektide kategooriaid ja reguleerib arhitekti ametinimetust ja kutseala, artikli 2 lõike 2 esimese lõigu alusel „antakse välisriikide kodanikele luba praktiseerida arhitekti kutsealal Prantsusmaal diplomaatilistes konventsioonides kehtestatud vastastikkuse tingimustel ja Prantsuse arhitektidelt nõutavale kutsetunnistusele vastava kvalifikatsiooni tõendamisel.

4. Artikli 2 lõike 2 kolmanda lõigu alusel „võivad välismaalased, keda konventsiooni sätted ei hõlma, saada erandkorras kõnealuse loa”.

5. Nimetatud sätte rakendamiseks vastu võetud 22. juuni 1964. aasta ministri dekreedil alusel peeti eespool nimetatud Architectural Association'i antud kutsetunnistuste omanikke eespool mainitud artikli 2 lõikes 2 kehtestatud samaväärseid kvalifikatsioonitunnistusi puudutavate tingimuste täitjateks.

6. 9. augusti 1973. aasta otsuse kohaselt keelduti taotlejale taotletud luba andmast põhjendusel, et 31. detsembri 1940. aasta seaduse sätete alusel on kõnealune luba jätkuvalt erandlikku laadi juhul, kui Prantsusmaa ja selle riigi vahel, kust taotleja pärit on, ei ole vastastikkuse konventsiooni ning et sellise erikonventsiooni puudumisel EMÜ liikmesriikide vahel, eriti Prantsusmaa ja Ühendkuningriigi vahel, ei saa Euroopa Majandusühenduse asutamisleping asendada seda konventsiooni, kuna asutamisvabadust käsitlevad artiklid 52–58 viitasid kõnealuse vabaduse kasutamiseks nõukogu direktiividele, mida ei ole veel välja antud.

7. Tribunal administratif, Paris, kellele on esitatud taotlus kõnealuse otsuse tühistamiseks, küsis Euroopa Kohtult, kas „9. augustil 1973. aastal kehtiva ühenduse õiguse olukorras oli Briti alamal õigus enda huvides tugineda asutamisõigusele, praktiseerimaks ühenduse liikmesriigis arhitekti kutsealal”.

8. Asutamislepingu artikli 52 sätete alusel hõlmab asutamisvabadus õigust alustada või jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana „neil tingimustel, mida oma kodanike jaoks sätestab selle riigi õigus, kus niisugune asutamine toimub”.

9. Nagu Euroopa Kohus tõdes oma 21. juuni 1974. aasta otsuses (Reyners versus Belgia, kohtuasi 2/74, EKL 1974, lk 631), on oma kodanikega võrdse kohtlemise põhimõte üks ühenduse põhilisi õigusnorme ning asutamisriigis oma kodanike suhtes kohaldatavatele õigusnormidele viitavana on see põhimõte oma olemuselt selline, et kõigi teiste liikmesriikide kodanikel on võimalik sellele põhimõttele otseselt tugineda.

10. Sätestades, et vanade liikmesriikide ja nende kodanike puhul tuleb asutamisvabadus saavutada üleminekuperioodi lõpuks, kehtestab artikkel 52 sellega kohustuse saavutada täpne tulemus; selle kohustuse täitmist pidanuks hõlbustama järkjärguliste meetmete programmi rakendamine, olemata siiski kohustuse täitmise eelduseks.

11. Asjaolu, et kõnealusest järkjärgulisusest ei peetud kinni, ei puuduta kohustust ennast pärast selle täitmise tähtaja möödumist.

12. Artiklis 52 toodud oma kodanikega võrdse kohtlemise põhimõtte vahetu mõju eitamiseks ei saa tugineda asjaolule, et nõukogu ei ole andnud artiklites 54 ja 57 ette nähtud direktiive, ega asjaolule, et teatavad tegelikult antud direktiivid ei ole täielikult saavutanud artiklis 52 nõutud mittediskrimineerimise eesmärke.

13. Pärast üleminekuperioodi lõppemist on asutamisõigust käsitlevas peatükis ette nähtud direktiivid muutunud ülearuseks oma kodanikega võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise seisukohalt, sest nimetatud põhimõte on alates sellest ajast tagatud asutamislepinguga ning sellel on vahetu õigusmõju.

14. Kuna 22. jaanuari 1972. aasta ühinemislepingus ei ole asutamisõigust käsitlevaid üleminekusätteid, on artiklis 52 toodud põhimõte olnud uute liikmesriikide ja nende kodanike puhul täielikult kehtiv alates kõnealuse lepingu jõustumisest, s.t alates 1. jaanuarist 1973.

15. Seega ei või liikmesriik pärast 1. jaanuari 1973 muuta vaba asutamise õiguse kasutamist uue liikmesriigi kodaniku poolt sõltuvaks eriloast niivõrd, kui kõnealune kodanik vastab asutamisriigi õigusaktides oma kodanikele kehtestatud tingimustele.

16. Sellega seoses juriidiline nõue mitmetes liikmesriikides, selles osas, mis puudutab kvalifikatsioonitunnistuste omamist teatavatel kutsealadel tegutsemiseks, kujutab endast asutamisvabaduse tõhusa kasutamise piirangut, mille kaotamist peaks artikli 57 lõike 1 alusel hõlbustama nõukogu direktiivid diplomite, tunnistuste ja muude kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide vastastikuse tunnustamise kohta.

17. Ometi ei anna asjaolu, et nimetatud direktiive ei ole veel antud, liikmesriigile õigust eitada nimetatud vabaduse tegelikku kasu isikule, kelle suhtes ühenduse õigust kohaldatakse, kui artiklis 52 sätestatud asutamisvabadus võidakse nimetatud liikmesriigis tagada eelkõige juba kehtivate õigusnormide alusel.

18. Seetõttu tuleb Euroopa Kohtule esitatud küsimusele vastata, et alates 1. jaanuarist 1973 on uue liikmesriigi kodanikul, kellel on asutamisliikmesriigi pädevate asutuste poolt tunnustatud ning nimetatud riigis antavale ja nõutavale kvalifikatsioonitunnistusele vastav kvalifikatsioon, õigus hakata tegutsema arhitekti kutsealal ja praktiseerida sellel kutsealal samadel tingimustel nagu asutamisliikmesriigi kodanikul, ilma et talt nõutaks mis tahes lisatingimuste täitmist.

